

Handläggare:
Mirjaliisa Lukkarinen Kvist
Telefon: 08-508 35 605

Till
Arbetsmarknadsnämnden den 17
februari 2015

Ärende 3

Remissyttrande över ”Stockholms stads arbete med sverigefinska minoritetsfrågor”

Förvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden hänvisar till vad som redovisas i detta tjänsteutlåtande som yttrande över remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att justera ärendet omedelbart.

Thomas Lundberg
Tf arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson-Bech
Utvecklingschef

Sammanfattning

En skrivelse från Sverigefinnarnas samrådsgrupp i Stockholm har inkommit till kommunstyrelsen angående Stockholms stads arbete med sverigefinska minoritetsfrågor.

Kommunstyrelsen har i uppdrag att se över var det kommunövergripande samordningsansvaret för frågor om nationella minoriteter ska organiseras. Sverigefinnarnas samrådsgrupp föreslår i skrivelsen att kommunstyrelsen i sitt uppdrag ska ta hänsyn till samrådsgruppens synpunkter gällande organiseringen av nationella minoritetsfrågor, politikernas och tjänstemäns deltagande i samråden, arvodesfrågor, fördelning av statsbidrag inom staden, framtagande av en handlingsplan och ekonomiskt stöd till sverigefinska föreningar.

I sitt svar konstaterar arbetsmarknadsförvaltningen att förvaltningen inte har några invändningar mot att kommunstyrelsen i sitt uppdrag tar hänsyn till de synpunkter som framförs av Sverigefinnarnas samrådsgrupp. De olika synpunkterna hänger samman sinsemellan och är angelägna att belysas och tas hänsyn till i organiseringen av samordningsansvaret. Förvaltningen för i sitt svar resonemang kring synpunkterna utifrån minoritetslagen, lagens förarbeten, förordningar, Länsstyrelsens och Sametingets analyser samt utifrån den samlade kunskap och erfarenhet som förvaltningen har om minoritetsarbetet och det minoritetsarbete som görs i dag.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts av arbetsmarknadsförvaltningens utvecklings- och utredningsstab.

Bakgrund

En skrivelse från Sverigefinnarnas samrådsgrupp i Stockholm har inkommit till kommunstyrelsen angående Stockholms stads arbete med sverigefinska minoritetsfrågor. Skrivelsen har remitterats till arbetsmarknadsnämnden.

I skrivelsen framhåller Sverigefinnarnas samrådsgrupp att Stockholms stad ingår i det finska förvaltningsområdet sedan år 2010 och att staden har skyldighet att bland annat erbjuda barnomsorg och äldreomsorg på finska samt ge sverigefinnar inflytande i frågor som berör dem enligt lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) (minoritetslagen). Enligt Sverigefinnarnas samrådsgrupp uppfyller inte Stockholms stad fullt ut sina skyldigheter.

Samrådsgruppen riktar kritik mot att samråden mellan stadens olika förvaltningar och företrädare för den sverigefinska minoriteten inte inbegriper den politiska nivån. Vidare är samrådsgruppen kritisk mot hur det stadsbidrag, som staden får för merkostnader med anledning av minoritetslagen, fördelas inom staden. Samrådsgruppen menar att effekterna av den tillämpade fördelningen borde utvärderas. I skrivelsen redogör samrådsgruppen också för att företrädarna för Sverigefinnarnas samrådsgrupp deltar i samråden utan att erhålla arvode och att sverigefinska föreningar inte får ekonomiskt stöd för till exempel hyra och administration, vilket gör det svårt för föreningarna att driva föreningsarbete, utveckla det minoritetspolitiska arbetet och delta i samråden.

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att se över var det kommunövergripande samordningsansvaret för frågor om nationella minoriteter ska organiseras. Med anledning av detta föreslår Sverigefinnarnas samrådsgrupp att kommunstyrelsen i sitt uppdrag ska ta hänsyn till samrådsgruppens synpunkter gällande organiseringen av nationella minoritetsfrågor, politikerns och tjänstemäns deltagande i samråden, arvodesfrågor, fördelning av statsbidrag inom staden, framtagande av en handlingsplan och bidrag till sverigefinska föreningar.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Minoritetslagen, som trädde i kraft år 2010, omfattar de fem nationella minoriteterna, judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar och deras språk. Den innehåller bestämmelser dels om *grundskydd* för samtliga nationella minoriteter i hela landet, dels om *förstärkt skydd* för samisk- och meänkielitalande i hela landet och

förstärkt skydd i så kallade förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska. Stockholms stad ingår sedan år 2010 i förvaltningsområdet för finska.

Minoritetslagens *grundskydd* innebär att staden har skyldighet att informera minoriteterna om deras rättigheter, att skydda och främja minoriteternas språk och främja minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur. Därutöver innehåller grundskyddet bestämmelser om minoriteternas rätt till delaktighet och inflytande (samråd) i frågor som berör dem.

Att Stockholms stad ingår i förvaltningsområdet för finska betyder att den sverigefinska gruppen i Stockholm har *förstärkt skydd* som ger dem särskilda rättigheter utöver grundskyddet. Stockholms stad ska möjliggöra för den sverigefinska minoriteten att använda finska i sina kontakter med staden samt erbjuda barnomsorg och äldreomsorg helt eller delvis på finska.

Enligt Stockholms stads mål för minoritetsarbetet har varje nämnd ansvar för att se till att minoritetslagstiftningen följs både vad gäller grundskyddet och det förstärkta skyddet. Nämnderna ansvarar för att inom sitt verksamhetsområde vidta åtgärder för att uppfylla minoritetslagens intentioner och organisera sin verksamhet på ett sådant sätt att de tillgodoser de nationella minoriteternas rättigheter. Detta slås fast i *Nationella minoriteter och minoritetsspråk – åtgärdsplan för Stockholms stad* som antogs av kommunfullmäktige samma år, 2010, som minoritetslagen trädde i kraft.

Kulturnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden samt stadsdelsnämnderna har en särskild viktig roll i stadens minoritetsarbete. Dessa nämnder utser kontaktpersoner för samverkan om nationella minoritetsfrågor. Samordningsansvaret inom Stockholms stad för nationella minoritetsfrågorna åligger sedan år 2012 arbetsmarknadsnämnden. I nämndens uppdrag ligger att samordna och utveckla stadens minoritetsarbete, besluta om fördelning av statsbidrag för Stockholms stad som finsk förvaltningskommun samt följa upp och redovisa arbetet till Länsstyrelsen i Stockholms län.

På enheten för flykting- och nationella minoritetsfrågor på arbetsmarknadsförvaltningen arbetar en handläggare med frågor som handlar om den sverigefinska minoriteten och två handläggare med frågor som rör de övriga nationella minoriteterna. Arbetsmarknadsförvaltningens samordnare i minoritetsfrågorna träffar förvaltningarnas kontaktpersoner fem, sex gånger per år för informations- och erfarenhetsutbyte samt diskussion om hur minoritetsarbetet ska bedrivas. Det är oftast kontaktpersonerna som deltar i samråd med representanter för den sverigefinska gruppen i sina respektive förvaltningar. Kontaktpersoners befattning och

mandat varierar. Förvaltningens erfarenhet är att kontaktpersonerna har olika förutsättningar att lyfta minoritetsfrågorna till ledningen, visa på vikten av frågorna och integrera frågorna i sina förvaltningar.

Arbetsmarknadsförvaltningen samråder med de nationella minoriteterna. Vidare informerar förvaltningen de nationella minoriteterna om deras rättigheter, sprider kunskap bland majoritetsbefolkningen om de nationella minoriteterna samt i samarbete med andra förvaltningar utbildar stadens anställda i minoritetsfrågor.

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att se över var det kommunövergripande samordningsansvaret för frågor om nationella minoriteter ska organiseras, utifrån att frågorna rör mänskliga rättigheter i ett stadsövergripande perspektiv. Förvaltningen har inga invändningar mot att det i kommunstyrelsens utredning tas hänsyn till de synpunkter som Sverigefinnarnas samrådsgrupp i Stockholm framför. De olika synpunkterna hänger samman sinsemellan och är angelägna att beakta i organiseringen av samordningsansvaret.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget, som följer upp minoritetslagens tillämpning i hela landet, har analyserat redovisningar från bland annat kommuner och identifierat tre framgångsfaktorer. Den första faktorn är att verksamheten har tydliga mål och en klar förankring i både den politiska och verksamhetsmässiga ledningen. Den andra är att det finns en tydlig samordnade funktion för minoritetsverksamheten. Den tredje är att det finns fungerande samråd. Förvaltningen delar denna analys utifrån de erfarenheter som förvaltningen har gjort under de nästan tre år som den har haft samordningsansvaret för stadens minoritetsarbete och de samråd som förvaltningen haft med de nationella minoriteterna.

Förvaltningen tar inte ställning till minoritetsfrågornas organisatoriska placering, men understryker att de nationella minoriteterna ska ha en tydlig ingång i sin kommunikation och kontakt i minoritetsfrågor med staden och att det finns en tydlig samordnade funktion för minoritetsverksamheten. De nationella minoriteterna ska aktivt kunna medverka och ha inflytande i beslutsprocesser beträffande de frågor som berör dem och beslutfattarna ska ta del av minoriteternas önskemål och behov.

Enligt minoritetslagen ska de nationella minoriteterna ha inflytande i frågor som berör dem. Förvaltningen konstaterar att det i propositionen *Från erkännande till egenmakt* (Prop. 2008/09:158) framhålls vikten av samråd. Ett vägande skäl till inflytande är att minoritetsgruppen själv är bäst lämpad att se den egna gruppens

behov och önskemål. Möjligheten till inflytande är av avgörande betydelse för att synliggöra minoritetsgruppens behov i samhället. Att samråda är synnerligen viktigt när det gäller användandet av ekonomiska resurser avsatta för minoritetspolitiska åtgärder, förskoleverksamhet och skola, ungdomsfrågor, äldreomsorg, biblioteks- och annan kulturverksamhet, det vill säga på de områden där kommunerna har vissa skyldigheter i förhållande till medborgare med minoritetsbakgrund.

Förvaltningens uppfattning är att fungerande samråd och en klar förankring i både den politiska och verksamhetsmässiga ledningen ger goda förutsättningar att genomföra ett bra minoritetsarbete.

De personer som företräder den sverigefinska minoritetsgruppen i samråd med stadens olika förvaltningar lägger ned mycket tid och engagemang utan att få ekonomiskt ersättning.

Arbetsmarknadsförvaltningen har fyra, fem samråd per år med representanter för den sverigefinska minoriteten. Även kulturförvaltningen, utbildningsförvaltningen och äldreförvaltningen samt stadsdelsförvaltningarna har ungefär lika många samråd. Sammantaget blir det ett trettiotal samråd per år. Det är en tung uppgift för de två personer som för närvarande är utsedda av Sverigefinska samrådsgruppen att delta i samråden.

Förvaltningen tar inte ställning till om deltagande i samråden ska arvoderas, men ser fördelar med arvodering. Konsekvensen av att personer, som deltar i samråd inte får ekonomisk ersättning för inkomstbortfall, blir att personer som till exempel yrkesarbetar inte kan delta i samråden som sker på dagtid. Det leder till att flera kategorier av sverigefinnar inte är representerade i samråden och därmed är exkluderade från möjligheten till inflytande.

Samrådgrupperna bör vara så representativa som möjligt.

Arvodering kan bidra till en bredare representativitet.

Representanter för de andra nationella minoritetsgrupperna har lyft fram arvodesfrågan i samråden på arbetsmarknadsförvaltningen.

När arvodesfrågan diskuteras och beslutas om är det viktigt att ta hänsyn till även de andra gruppernas synpunkter på och önskemål om arvodering så att man utgår från likabehandlingsprincipen.

Staden får statsbidrag för merkostnader vad gäller den sverigefinska gruppen, men inte för de andra.

Länsstyrelsen i Stockholms län betalar ett årligt statsbidrag till de kommuner som ingår i det finska förvaltningsområdet. Bidraget avser de merkostnader som följer av att kommunerna implementerar minoritetslagstiftningen och ser till att minoritetsgruppens rättigheter tillgodoses fullt ut. Statsbidraget som Stockholms stad får för sina merkostnader fördelas av arbetsmarknadsförvaltningen till ett antal nämnder inom staden. Statsbidraget har de senaste åren tilldelats kulturnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden,

arbetsmarknadsnämnden samt fem stadsdelsnämnder som i samarbete med närliggande stadsdelsnämnder bildar kluster och genomför insatser. Förvaltningen konstaterar att propositionen *Från erkännande till egenmakt* lyfter fram vikten av att ha samråd om användandet av ekonomiska resurser avsatta för minoritetspolitiska åtgärder. Fördelningen av statsbidraget har tagits upp av företrädare för den sverigefinska minoritetsgruppen i samråd på arbetsmarknadsförvaltningen och diskussion har inletts om en eventuell ändring i fördelningen gällande 2015 års statsbidrag.

Åtgärdsplanen från år 2010 fokuserar huvudsakligen på den sverigefinska gruppen och de särskilda skyldigheter som staden har som del av förvaltningsområdet för finska språket. De övriga minoritetsgrupperna uppmärksammades i mindre omfattning i åtgärdsplanen. En del av de föreslagna åtgärderna har genomförts medan annat kvarstår. Förvaltningen menar att Åtgärdsplanen har fått ett varierande genomslag i nämnder och förvaltningar. Fler åtgärder behövs för att minoritetslagen och åtgärdsplanen ska få full genomslagskraft. Åtgärdsplanen har inte reviderats sedan den antogs. Förvaltningen anser att en revidering borde göras utifrån de erfarenheter av minoritetsarbete som nu finns hos stadens förvaltningar och de nationella minoritetsgrupperna, men även hos Länsstyrelsen i Stockholms län. Centralt är att också de övriga nationella minoriteternas rättigheter tas upp i stadens nya policy för minoritetsarbetet.

Under 2013 och 2014 har sverigefinska föreningar kunnat söka särskilt kulturstöd hos kulturförvaltningen för kulturprogram som stärker det finska språket, kulturprogram/evenemang för minoritetens äldre samt kulturprogram för barn och unga på finska. Också företrädarna för de andra nationella minoriteterna har framfört liknande önskemål som Sverigefinska samrådsgruppen om att minoritetsföreningar i högre grad ska få ekonomiskt stöd för sina verksamheter. Likaså delar de Sverigefinska samrådsgruppens önskemål om att beslutfattare och politiker ska delta i samråden och att staden ska betala arvode för minoritetsrepresentanter som deltar i samråd.

I skrivelsen lyfter Sverigefinska samrådsgruppen Göteborg som ett gott exempel på minoritetsarbetet och föreslår att Stockholms stad bildar ett sverigefinskt råd och ett antal referensgrupper. Av bilagan *Göteborgs stads sverigefinska minoritetsarbete* framgår hur Göteborgs stad har organiserat det sverigefinska minoritetsarbetet. Göteborgs stad har strävat efter en bred representativitet bland de sverigefinnar som är med i de tre referensgrupperna. Genom annonsering i tidningar kom staden i kontakt med personer som var intresserade av minoritetsarbete och som staden kanske inte hade nått via sverigefinska föreningar. Organisationsmodellen som

tillämpas i Göteborg är fortfarande relativ ny och den har inte utvärderats sedan den infördes år 2014.

Bilagor:

1. Remiss angående Stockholms stads arbete med sverigefinska minoritetsfrågor
2. Göteborg stads sverigefinska minoritetsarbete